

A propòsit del PISA

La setmana passada es van fer públics els resultats de l'informe PISA 2012, el Programa per a l'Avaluació Internacional dels Alumnes, que coordina l'OCDE amb l'objectiu d'analitzar comparativament els coneixements adquirits pels estudiants de 15 anys. Com tota l'estadística oficial, les dades del PISA haurien de servir per diagnosticar la realitat, avaluar el sistema actual i dissenyar noves polítiques per millorar el que no funciona. Tot plegat demana una lectura pausada de les dades més enllà de la immediatesa del titular mediàtic i la temeritat d'algunes declaracions polítiques. Però, una vegada més, les lectures interessades de les dades estadístiques han servit d'excusa per justificar la reforma educativa i altres mesures en matèria d'ensenyament. Contràriament a això, les dades del informe PISA 2012 ofereixen una lectura molt interessant del context actual.

Les declaracions del ministre d'Educació, Cultura i Esport, José Ignacio Wert, i de la consellera d'Ensenyament, Irene Rigau, són un bon exemple de lectures interessades d'uns resultats que, com tota dada estadística, cal interpretar però no manipular. Una de les qüestions que analitza el PISA és la relació entre els factors socioeconòmics i culturals de les famílies i els resultats acadèmics. L'objectiu és mesurar el grau d'equitat dels sistemes educatius, és a dir, fins a quin punt garanteixen la igualtat d'oportunitats. Tal com explica el capítol 3 de l'informe, aquesta qüestió s'analitza a partir de l'Índex Social, Econòmic i Cultural. Aquest índex es construeix basant-

se en l'ocupació professional dels pares, el seu nivell educatiu i els recursos disponibles a la llar, com, per exemple, el número de llibres que hi ha en una casa. En un sistema educatiu equitatiu el conjunt d'aquests factors no condiciona el rendiment acadèmic de l'alumnat. El fill de pares amb estudis universitaris que ocupen càrrecs de responsabilitat en les empreses on treballen i llegeixen llibres a casa amb certa regularitat obté les mateixes notes que el fill de pares sense estudis que treballen en feines no qualificades i no tenen l'hàbit de la lectura. Quan els resultats acadèmics del fill del primer cas són superiors als resultats acadèmics del fill del segon cas vol dir que el sistema educatiu no és capaç de compensar les condicions

SARA MORENO

SOCIÒLOGA

**Wert i Rigau
eximeixen
el sistema
de responsa-
bilitat i
obvien les
retallades**

socioeconòmiques d'origen de l'alumnat i que, per tant, actua com a reproductor de les desigualtats.

Les dades del PISA 2012 evidencien una clara pèrdua d'equitat del sistema educatiu espanyol i català, en què s'amplia la distància entre el rendiment dels alumnes que tenen un

entorn econòmic i social més favorable i els alumnes que es troben en un context més desfavorit. Les dades també permeten analitzar fins a quin punt la manca d'equitat respon a les característiques del centre o a les característiques dels alumnes. Altre cop, els resultats evidencien poques diferències entre els centres i moltes diferències entre els alumnes dins d'una mateixa escola.

Davant d'aquesta diagnosi compartida, Wert i Rigau van coincidir a assenyalar l'augment de la presència d'alumnes d'origen immigrant per explicar el retrocés en l'equitat del sistema educatiu. Aquesta interpretació interessada de les dades eximeix el sistema de responsabilitat, obvia les retallades en ensenyament, criminalitza determinats col·lectius d'alumnes i subestima l'impacte de la crisi sobre les famílies. Com a conseqüència, no s'analitzen els instruments en matèria de política educativa que podrien contribuir a millorar aquesta realitat. D'una banda, se subestimen, perquè no es prioritzen, les mesures educatives que permeten assegurar recursos materials als centres i a l'alumnat, com els programes PROA (destinats directament a abordar les necessitats associades a l'entorn sociocultural) o les beques destinades a la compra de llibres. De l'altra, s'apliquen pràctiques de matriculació que alimenten la segregació escolar dels alumnes per raó d'origen sota el fals pretext de la llibertat d'elecció de centre i el criteri de proximitat.

Les dades estadístiques no parlen per elles mateixes, cal llegir-les i interpretar-les. Però aquesta pràctica no justifica lectures interessades que amaguen l'interès de les dades i limiten la capacitat transformadora de les polítiques. La gestió del bé públic mai hauria de culpar la ciutadania de les mancances del sistema. Garantir la igualtat d'oportunitats per accedir a l'educació és una de les millors mesures d'equitat democràtica. Per això la política educativa sempre diu molt de cada govern.

JAVIER LIZON / EFE